

Hvor begynder Hærvejen? Eller hvad var der med den Ejdersten?

Af ingeniør Arne Rosenkvist
arne.rosenkvist@mail.tele.dk

Hærvejen er Danmarks ældste "hovedvej", fra Arilds tid har der langs Jyllands hovedvandskel været vej. Oprindeligt var Hærvejen dog kun et langt vejspor i vandskellet langs randen af den jyske højderyg. Den krydsede kun få små vandløb, som blev passeret i vadesteder. De blev efterhånden erstattet eller suppleret med mindre broer. Når et Hærvejsspor var kørt op, lagde man blot et nyt spor ved siden af. Men efterhånden, som der opstod behov herfor, blev vejsporet

forstærket med fyld af græstørv, kyngris eller sten og fik herefter karakter af et egentligt vejanlæg.

Som ethvert kært barn har den også mange navne, her nævnt i flæng: Pilgrimsvej, Alfarvej, Adelsvej (nok en mistolkning af Alfarvejen), Kongevej (ved Jelling), Tingvej (ved Urne og Viborg tingsteder), Studevej (nord for Kongeåen), Oksevej (syd for Kongeåen), Handelsvej, Pottervej, Sawsevej (sønderjysk for vejen til Sakserne) og HÆRVEJ (benævnt sådan af den navnkundige historiker Hugo Matthiessen, der i 1930 udgiver sin bog om HÆRVEJEN).

Som den jyske del af Vejhistorisk Historiskhjørnes forfatter-kollegium er det naturligt, at jeg kaster mig over Hærvejen, hvorfra vi tidligere har hørt om Bommerlunderkro.

Hvor begynder Hærvejen? Der er flere grunde til at starte ved Ejderen.

Ved Sydporten til Rendsburg stod der tidligere en sten med en størrelse som en pæn skrivebords-plade. Med indskriften: EIDERA ROMANI TERMINUS IMPERY

Frit oversat: "Ejderen, enden på det Romerske Imperium" eller "Her slutter det romerske Imperium"

Det må være beviset på, at nu er vi ude af det Tysk-Romerske Kejserrige, og vi kan begive os ind i Danmark. Det er dog ikke forfatterens mening at starte en ny "Dansk til Ejderen bevægelse".

Forfatteren var bekendt med, at stenen siden 1671 havde været ved Rendsburg sydport, porten man kom til, når man havde krydset Ejderen. Men eftersøgning og forespørgsel i Rendsburg gav ingen resultat, her traf vi ingen, der kendte til stenen, eller hvad der var blevet af den.

Nogle år senere besøgte forfatteren Tøjhusmuseet i København og så til sin forbauselse Ejderstenen over indgangsdøren. Hvor den nu kan ses som på illustrationen.

Hvordan er Ejderstenen endt der?

Indtil 1806 havde den ganske rigtigt sin plads ved den sydlige byport til Rendsburg. Men da Napoleon dette år ophævede det Hellige Romerske rige, forlangte Kronprins Frederik, den senere kong Fredrik den VI: "At fjerne stenen og derved knytte Holsten tættere til kongeriget." Den blev først anbragt på Tøjhuset i Rendsburg. Men da det trak op til krig, blev den 1863 fragtet videre og endte, som nævnt, på Tøjhuset i København.

Så efter at have fået Ejderstenen og den danske grænse på plads, har vi her i Rendsburg et passende sted for at begynde Hærvejsturen nordover. Dette kan så blive begyndelsen på en hærvejstur her i det Vejhistorisk Hjørne.

Figur 1.
Eiderstenen.
Foto:
Arne Rosenkvist.

Figur 2. Typisk oksevejsspor nord for Ejderen. Foto: Arne Rosenkvist.